

Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”
al Academiei Române

ȘTIINȚĂ ȘI CODIFICARE ÎN ROMÂNIA

*Comunicări prezentate la Sesiunea științifică
a Institutului de Cercetări Juridice, 2012*

Universul Juridic
București
-2012-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2011, 2012, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ȘTIINȚĂ ȘI CODIFICARE ÎN ROMÂNIA. Sesiunea științifică (2012 ; București)

**Știință și codificare în România : comunicări prezentate la Sesiunea științifică a
Institutului de Cercetări Juridice, București, 10 martie 2010 ; organizată de**

Academia Română. Institutului de Cercetări Juridice "Acad. Andrei Rădulescu". -

București : Universul Juridic, 2013

ISBN 978-606-673-078-5

I. Academia Română. Institutul de Cercetări Juridice "Andrei Rădulescu" (București)

34(498:4)(063)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15;**
0726.990.184

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

PREFAȚĂ

Sesiunea anuală 2012 de comunicări științifice a Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, ale cărei intervenții le publică volumul de față, a avut ca temă „Știință și Codificare în România”, subiect de mare actualitate, în contextul general al adoptării celor patru mari coduri: civil și de procedură civilă, penal și de procedură penală. Cele peste 100 de comunicări științifice, susținute de cercetători, cadre universitare și practicieni ai dreptului (magistrați, avocați, consilieri juridici), din Capitală și din țară, în cadrul celor trei secțiuni ale sesiunii (drept privat, drept public și drept penal) au relevat dinamica istorică, începând de la codificarea fondatoare aferentă anilor 1864-65 și până la cea în curs (în privința căreia a intrat în vigoare, la 1 octombrie 2011, Codul civil, iar la 15 februarie 2013, Codul de procedură civilă) a ecuației știință-codificare, modul în care concluziile „tradițiilor savante” au fost valorificate sau nu de alcătuirii codurilor, cu consecințele aferente, desprinzându-se concluzii importante pentru acest domeniu prioritar al legiferării și dezvoltării dreptului român.

În cadrul unei percepții mai generale, Codul simbolizează adesea dreptul însăși. În sala Rafael a Muzeului Vaticanului, pictorul Guillaume de Marcillat reprezintă dreptul prin remiterea Codurilor: într-un cadru, Tribonian prezentând Pandectele împăratului Iustinian, în altul Papa Grigore al IX-lea primind Decretele unui ecleziast.

La rândul său, codificarea apare, mai întâi, ca o „operațiune de ordonare simbolică”¹, profanul văzând în Cod simbolul ordinii, într-o construcție perfect rațională. Codul simbolizează, totodată, durată și, prin aceasta, perenitatea puterii care îl adoptă; tăblia din piatră pe care este scris codul lui Hammurabi tronează la Luvru, la zeci de secole de la redactarea sa, iar Napoleon în tabloul lui Mauzaisse gravează în mod solemn, în piatră, Codul civil, înălțat pe un nor, fapt ce semnifică sfidarea timpului, ilustrare a acelei „voințe de perpetuitate” care stăpânește tot codul, după spusele lui D’Aguessau. De altfel, singurul împărat al francezilor afirma „Adevărata mea glorie nu constă în faptul că am câștigat patruzeci de bătălii, Waterloo va șterge amintirea atâtor biruințe. Ceea ce va trăi veșnic este Codul meu civil”.

Fascinat, profanul este tentat să codifice, ca și cum o scrupuloasă aranjare a formelor ar permite fondului să împrumute forța obligatorie a regulii de drept. Să creadă sau măcar să dea impresia că crede o asemenea transfigurare².

Practica tot mai largă a codurilor de conduită care se dezvoltă astăzi reflectă o situație asemănătoare, prin căutarea de a imita juridicul, sperându-se ajunge la semnificații asemănătoare celor acestuia.

Sociale, politice ori tehnice, funcțiile codificării rămân multiple și variate. Scopurile, mai mult sau mai puțin mărturisite, mai mult sau mai puțin conștient urmărite de codificatori se concretizează, în cea mai mare parte a cazurilor, prin adoptarea codului proiectat și dorit.

Ele pot să se reflecte atunci în cod și pot consta în: de la singura preocupare de simplificare și raționalizare a dreptului, până la urmărirea unei adevărate reforme, impusă de exigențe economico-sociale și politice majore și implicând o nouă concepție generală, cu concepte și noțiuni noi, sau cel puțin regenerate și reformulate.

---

¹ P. Bourdieu, *Habitus, cod et codification*, în „Actes de la recherche en sciences sociales”, 1986, no. 64, p. 41.

² Remy Cabrillac, *Le symbolisme des codes*, în vol. „L’avenir du droit; Mélanges en hommage a François Terré”, Ed. Dalloz – PUF, Paris, 1999, p. 212.

De altfel, aproape niciodată un cod nu reprezintă astfel simpla sumă a articolelor care îl compun, operând, cel puțin, efectul de globalizare. Includerea unui text într-un cod îi conferă mai întâi avantajul greutății morale, pe lângă sporirea consistenței sale juridice. Codul este mult mai mult decât ansamblul articolelor sale, dobândește și exprimă o valoare și semnificații proprii, ireductibile la cele ale părților componente, se manifestă ca un produs nou, cu o coerență proprie și, în această calitate, stabilește relații specifice în cadrul sistemului de drept și al ordinii juridice. După cum, din punct de vedere științific, o disciplină juridică nu se rezumă la interpretarea și analiza textului unui cod. Ea operează cu teze, teorii și concepte pe care literatura și spiritul unui act normativ nu face decât să le reflecte, într-o oarecare măsură, creând astfel premisa introducerii lor în câmpul practicii, dar fără a le epuiza niciodată semnificațiile și pătrunde îndeajuns fundamentele.

În această complexă determinație, la o primă vedere rolul științei este destul de greu detectabil, dar el rămâne important, nu poate fi ignorat, indiferent de tipul, amploarea și natura codificării care are loc și al rezultatelor normative ale acesteia.

Pentru a marca bicentenarul Codului civil napoleonian, Asociația internațională de cercetări istorico-juridice a organizat, la Poitiers, în septembrie 2005, un colocviu cu un titlu semnificativ *Traditions savantes et codifications*. El evoca nu numai perspectiva istorică a problemei, dar, în mod evident, și legătura dintre știință și codificare. Și aceasta, distingând între codificare, la singular, înțeleasă ca opera sistematică de reuniune într-un singur corp a legilor dintr-un domeniu și impunere a sa pe un teritoriu dat, care e vizat și codificări, la plural, reprezentând experiența istorică consecutivă a codificărilor naționale care s-au succedat, în diversitatea lor. La fel și în privința tradiției și tradițiilor savante: la singular ea semnifică, de exemplu, imensa construcție a dreptului civil pe baza lui *Corpus Iuris* al lui Justinian și *jus commune* savant, rezultat în urma unui îndelungat dialog, reluat generație după generație, pe un text analizat interminabil de profesorii de drept ai întregii Europe și nu numai, regândit, reconstruit, apreciat, criticat, amendat, reformulat.

La plural, ele ar putea semnifica fie diversele avataruri naționale ale acestui *jus commune*, fie, mai ales, tradițiile savante în ipostaze propriu-zise.

Dintr-o atare perspectivă întrebările cărora li s-au căutat răspunsuri în cadrul dezbaterii au fost unele precum: codificarea a împrumutat mai mult sau mai puțin din tradiția savantă anterioară? A abolit-o, a menținut-o, întărit-o ori metamorfozat-o? Invers, tradiția savantă a servit la interpretarea codului, la aclimatizarea sa, l-a combătut, menționând metode și soluții anterioare codificării? S-au constituit pe baza și plecând de la codificare, noi tradiții savante, ori codificarea a fost suficientă și definitivă, reducând rolul juristului la o exegeză săracă, rudimentară și mecanică? Dacă s-a constituit „o nouă tradiție”, prin ce se distinge ea de cea anterioară? A continuat-o, și ce avantaje a adus acest fapt? În fine, ce raporturi întrețin aceste tradiții savante (mai vechi sau moderne) cu operațiunile de recodificare în curs, în țară și la nivelul continentului european?

În orice caz, primul val de codificări, aferent istoriei moderne are meritul de a fi sintetizat și adoptat epocii fundamentale perene ale dreptului. Din această perspectivă constatarea că: „Il y a des principes qui paraissent vieillis parce qu'ils sont éternels” își păstrează valabilitatea și astăzi. Judecată din acest unghi, orice recodificare nu apare decât drept un demers epigonian, care preia, amenajează și adaptează, fără a putea, sub nicio formă, depăși momentul inițial al procesului. *Mutatis mutandis*, toate aceste întrebări pot face și obiectul sesiunii noastre de comunicări științifice de astăzi. Lor li se pot adăuga desigur, altele noi, care țin de specificul codificării și recodificării în dreptul român și, mai ales, de întregul context concret al elaborării, adoptării și intrării în vigoare al celor patru noi coduri „tradiționale”: civil, de procedură civilă, penal și de procedură penală.

Din această ultimă perspectivă, trăim un adevărat eveniment istoric, fiind pentru a doua oară în istoria modernă a României, după momentul fondator 1864-1865, când asistăm la o codificare cu pretenții de reformă, de o asemenea amploare textualistă. Iată, așadar, prilejul cel mai nimerit pentru

a realiza o dezbatere pe această temă, până acum, din păcate în mare parte ignorată, a raportului dintre știință și codificare în România. Într-adevăr, deși de la codificarea modernă a dreptului român au trecut aproape 150 de ani, în unele domenii precum cel al dreptului penal au avut loc mai multe recodificări, în altele acestea au rămas la stadiul de tentativă și în orice caz s-a desfășurat un proces de reglementare, cu evoluții și involuții, legat de devenirea social-economică și politică, s-a format o jurisprudență aferentă și s-a dezvoltat doctrina de specialitate, o dezbatere de amploare pe acest subiect al raporturilor biunivoce și permanente dintre știință și codificare s-a lăsat îndelung așteptată. O inaugurăm acum prin publicarea comunicărilor Sesiunii științifice din 30 martie 2012, cu speranța că abordarea sa reprezintă un moment semnificativ al maturizării cercetării științifice fundamentale în domeniul dreptului și racordării sale la prioritățile post-modernității, cu toate semnificațiile sale posibile.

Prof. univ. dr. Mircea DUȚU

Directorul Institutului de Cercetări Juridice
„Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române

I.
DREPT PRIVAT

ALOCUȚIUNE INTRODUCȚIVĂ

PŌSIBILE REPERE

Prof. dr. Marilena ULIESCU*

1. AccepȚiuni

Dreptul poate fi considerat ca fiind ansamblul sau totalitatea normelor juridice impuse prin autoritatea statului resortisanȚilor săi. Normele au o existenȚă obiectivă ceea ce ne permite să le denumim ca fiind dreptul obiectiv sau dreptul pozitiv.

O altă accepȚiune a „dreptului” poate să reprezinte o anumită facilitate ori posibilitate recunoscută de dreptul obiectiv, pentru o anumită persoană de a adopta o anumită conduită juridică. În acest sens, putem evoca: dreptul la nume, dreptul de proprietate, dreptul de a dispune prin testament, etc.

În acest sens, persoana fiind un subiect de drept, este vorba, desigur, de un drept subiectiv. Interesul acestui termen, în drept, nu are în vedere sensul filosofic sau în sensul psihologic al cuvântului „subiectiv”, ci cel juridic care ne indică apartenenȚa dreptului la un anumit subiect de drept.

În altă accepȚiune, „drept” poate fi știinȚa dreptului având în vedere dreptul obiectiv și drepturile subiective în contextul general al cunoașterii umane.

În mod tradiȚional, dreptul pozitiv (dreptul obiectiv) este divizat în două mari ramuri fundamentale: dreptul privat și dreptul public – aceasta, desigur, nefiind o distincȚie absolută a dreptului obiectiv.

În această mare diviziune, neîndoielnic, dreptul civil este parte a dreptului privat, fiind, de fapt, conform dispoziȚiilor noului Cod civil, dreptul comun în ceea ce privește raporturile juridice de drept privat. În acest sens, noȚiunile fundamentale cu care operează și alte ramuri ale dreptului privat sunt acelea definite și dezvoltate în dreptul civil, cum sunt, de pildă, noȚiunile de subiect de drept, persoană fizică și persoană juridică, act juridic, obligaȚie, contract, răspundere contractuală sau răspundere delictuală, etc. Tot astfel se aplică în cazul reglementărilor speciale, reglementările generale din dreptul civil, adică, reglementările din dreptul comun, când reglementările specifice nu sunt complete sau nu au reglementări derogatorii exprese.

2. Politica legislativă

Politica legislativă are în vedere scopul dorit sau urmărit, precum și mijloacele posibile pentru realizarea acestuia, așadar, alegerea unor soluȚii optime.

Altfel, putem spune că politica legislativă selectivă este parte a știinȚei legislative care trebuie să reunească toate elementele utile unei legiferări. În acest sens, ne referim la consideraȚiile de ordin social, economic, psihologic, etc. care au drept obiect orientarea reformelor și fixarea priorităȚilor, adică, determinarea alegerilor.

Politica legislativă este aceea care determină și ordonează sursele reale ale dreptului: surse formale și surse indirecte.

Credem că este necesar să menȚionăm că știinȚele auxiliare au rolul lor în opera de legiferare, precum și experienȚa mai îndepărtată sau mai apropiată.

---

* Cercetător știinȚific onorific, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române.

Istoria dreptului și dreptul comparat sunt de asemenea determinante în alegerea soluțiilor unei viitoare reglementări.

Tot astfel, nici sociologia juridică nu este de neglijat, aceasta ajută la o mai bună înțelegere a dreptului existent (în vigoare) fără a revendica statutul de știință normativă.

3. Limbajul juridic

Limbajul juridic sau terminologia juridică folosite în redactarea reglementărilor legale suscită un viu interes și mai ales multe comentarii, nu tocmai pozitive, cât privește dificultățile de înțelegere, interpretare și aplicare a normelor legale.

Cu privire la limbajul juridic, studiul acestuia ar putea conduce la configurarea obiectului și funcției sale.

Studiul limbajului, a lingvisticii juridice aspiră să devină aproape „un drept al limbajului juridic”.

Obiectul principal este, de fapt, un obiect limitat privind studierea a ceea ce înseamnă posibilitatea ca limbajul general să fie aplicat în domeniul dreptului așa cum ar fi, de exemplu, și în cazul altor limbaje speciale, cum sunt: limbajul tehnic, limbajul tradițional, etc.

O primă observație, ar putea fi, aceea că limbajul juridic nu este un tot dar este un ansamblu în diversitate. Astfel întâlnim enunțuri juridice, cum ar fi hotărârile judecătorești care determină apartenența textului la domeniul juridic.

Limbajul juridic înseamnă, de fapt, izolarea de fondul comun a terminologiei juridice, fond comun care constituie baza acestui limbaj. Folosirea specifică este dată fie de legislație, fie de judecător, fie de practica notarială, care caracterizează, astfel, discursul legislativ, discursul jurisdicțional ori discursul cutumiar, etc.

Funcțiile limbajului juridic se regăsesc în dezvoltarea gândirii juridice, perfecționarea stilului legislativ în redactarea textelor legale, redactarea deciziilor instanțelor de judecată.

În interpretarea actelor normative, în cazul unor redactări mai mult sau mai puțin riguroase ne putem servi și de alte științe cum ar fi semantica, etimologia, etc.

Un astfel de exemplu ar fi interpretarea corectă privind „culpa” în raport cu „vinovăția” sau „prejudiciul” și „dauna” iar, în reglementarea noului Cod civil, termenul „comerciant” în raport cu termenul „profesionist”?!

NOUL COD CIVIL ÎNTRE TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE

Aspazia COJOCARU*
Bogdan PĂTRAȘCU**

Abstract

The authors discuss certain problems in relation to the structure of the new code, but also issues related to its integration into the unitary system of law. In this context, they refer to the branches of private law: commercial law, family law and even civil law (particularly on their subject matter of regulation).

Finally, several observations, often critical, refer to elements of detail concerning the regulation of certain legal institutions and the legal language, with particular focus on their features.

1. Sunt numeroase aspectele care pot fi discutate cu prilejul adoptării unui nou Cod civil. De pildă cele privind necesitatea sa, elementele de noutate față de vechea reglementare, modul în care noul Cod civil se încadrează în sistemul de drept, și măsura în care există echilibru și continuitate cât privește structura și în general, înfățișarea unor instituții juridice, astfel încât normele lor să *răspundă* unor exigențe actuale fără a se renunța la ceea ce ele dobândiseră în mod tradițional, într-o îndelungată perioadă de aplicare. Răspunsurile privind toate aceste aspecte și încă multe altele cer, fără îndoială demersuri numeroase, se dau și mai ales se verifică în timp. Ceea ce noi ne-am propus aici sunt numai câteva reflecții asupra problemelor amintite. Nu ne vom opri la istoricul reglementărilor de drept privat în România și în acest context la importanța deosebită pe care a avut-o Codul civil de la 1864¹. Reținem numai că prestigiul de care s-a bucurat Codul civil despre care astăzi vorbim la trecut, sporesc exigențele care se așteaptă de la noua reglementare.

2. Era așadar necesară adoptarea unui nou Cod civil? Răspunsul este dificil și oricare ar fi acesta, avem convingerea că se va ajunge cu greutate și târziu la un punct de vedere unanim împărțit. În opinia noastră răspunsul este mai degrabă negativ; în orice caz nu socotim că perioada în care a fost elaborat noul Cod era cea mai potrivită unei astfel de întreprinderi și nici graba cu care a fost pus în aplicare nu-și găsește o rațiune suficientă. Nu trebuie uitat că vechiul Cod civil a reprezentat o operă legislativă fundamentală, s-a aplicat aproape un veac și jumătate, perioadă în care s-a format o bogată practică judecătorească, soluțiile instanțelor fiind temeinic analizate și comentate de doctrină. În plus, literatura juridică s-a îmbogățit în toată această perioadă cu lucrări fundamentale a căror utilitate rămâne desigur dar este mult diminuată ca urmare a înlocuirii obiectului său inițial de analiză. Apoi, pentru un sistem de drept, o reglementare prestigioasă, având un model ilustru cum este Codul Napoleon, reprezintă, credem că nu e mult spus, un bun de patrimoniu. Toate acestea erau argumentate pentru păstrarea Codului civil de la 1864 iar actualizarea sa se putea face prin legi de modificare. De altfel, este paradoxal că această reglementare a supraviețuit unui sistem social economic diferit și a sucombat tocmai când, în esență, sistemul actual

---

* Prof. univ. dr., Judecător Curtea Constituțională.

** Cercetător științific gr. II, coordonator al Departamentului de Drept Privat „Traian Ionașcu”, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române; Lector dr., Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București.

¹ Prezentări de substanță au fost deja făcute și preocupările în această direcție desigur, vor continua (a se vedea, de pildă, M. Duțu *Noul Cod civil: o etapă importantă în dezvoltarea dreptului român modern în Noul Cod civil. Comentarii*, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 15-44.

de organizare socială și economică este același cu cel al momentului adoptării sale. Perenitatea unui act normativ este, credem, un semn al valorii sale. În mod evident la ceea ce este vechi nu trebuie neapărat renunțat după cum noul nu este, prin el însuși, superior.

Chiar dacă, pentru rațiuni de modernizare a reglementării, de punere a ei în acord cu nevoile celor cărora norma de drept le prescrie conduita a prevalat concluzia că este necesară adoptarea unui nou Cod, încă socotim că perioada de elaborare a sa nu a fost una fastă din cel puțin două considerente. Mai întâi că, pentru o asemenea operă legislativă ar fi trebuit aleasă nu o perioadă de tranziție, în care intervin multe elemente atipice care cer reglementări adecvate acestor situații, reglementări ce au, de regulă, o viață scurtă. Codul civil trebuie să aibă însă o speranță de viață lungă iar pentru aceasta soluțiile prescrise de normele sale este, credem necesar, să fie gândite într-o perioadă „așezată”, în care factorii vremelnici, indispensabili tranziției să fi încetat a se manifesta. Numai așa regulile de drept vor putea fi croite prin raportare la o conduită tipică a subiecților cărora li se adresează, și vor reuși să asigure echilibrul între interesele particulare ale fiecăruia dintre aceste subiecte și exigențele societății în ansamblul său.

Apoi, după cum cu îndreptățire s-a subliniat în doctrină² parcurgem o perioadă în care se stabilesc reperele unui drept privat european iar renunțarea la elemente ale limbajului juridic consacrat în favoarea unor cuvinte din vocabularul comun, cum se întâmplă nu de puține ori în noul Cod civil, n-ar putea fi decât păgubitoare. În plus, credem că trebuie reflectat dacă, dezbateră intensă la nivel european cu privire la semnificațiile termenilor juridici dar chiar cu privire la materii întregi ale dreptului privat, n-ar fi îndreptățit temporizarea procesului de elaborare a unui nou Cod civil, căruia finalmente să-i profite concluzii ale preocupărilor amintite. Poate aceste preocupări era cazul să ni le asumăm într-o mai mare măsură decât am făcut-o și după aceea să tragem concluziile cuvenite în ceea ce privește reglementarea internă.

O altă problemă asupra căreia trebuie reflectat este dacă prefacerea produsă la nivelul sistemului de drept prin adoptarea noului Cod civil nu aduce schimbări prea mari care să periclitzeze procesul de continuitate și de echilibru pe care, am amintit deja, sistemul trebuie să-l prezerve. Nu ne referim la dificultățile în plan conceptual ale adoptării unui act normativ de o asemenea anvergură și nici la relativ numeroasele instituții juridice cu caracter de noutate pe care codul le cuprinde. Avem în vedere însă consacarea, prin noua reglementare, a teoriei moniste, dorindu-se a se da dreptului privat o reglementare unică și unitară³. Asupra consecințelor împărțirii acestei viziuni moniste asupra structurii sistemului nostru de drept este, credem, locul să ne oprim succint.

3. Încercând să reunească într-o singură reglementare toate normele de drept privat (în mod just, de altfel, s-a observat în această perspectivă că suntem mai degrabă în prezența unui Cod de drept privat decât a unui Cod civil⁴), au fost abrogate, printre alte acte normative importante și Codul familiei și, de asemenea, Codul comercial. Așa fiind, se pune întrebarea: care este soarta ramurilor de drept ale căror izvoare principale le constituiau cele două coduri abrogate? Supraviețuiește fiecare dintre ramuri propriului cod? Nu cumva existența acestor coduri dădea expresie unei realități, anume că relațiile sociale reglementate de normele lor prezentau un anume specific, aveau anumite particularități care îndreptățeau reglementări distincte față de dreptul comun pe care-l constituia dreptul civil? Mai mult, că aceste relații și-au accentuat în timp trăsăturile specifice justificând cu și mai puternic cuvânt să fie reglementate de norme speciale? Ramurile de drept în discuție dar și științele care le aveau ca obiect de cercetare normele își continuă așadar

² M. Uliescu *Cuvânt înainte în Noul Cod civil. Comentarii*; ed. a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 11 și 12.

³ Pentru opinia potrivit căreia cu privire la amândouă aceste obiective s-a înregistrat un eșec, a se vedea Gh. Buta *Noul Cod civil și unitatea dreptului privat*, în *Noul Cod civil. Comentarii*, ediția a III-a, coordonator M. Uliescu, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 65.

⁴ M. Duțu, *op. cit.*, p. 34-35.